

Referenční laboratoře EU (EURL) v oblasti veřejného zdraví – obecné informace

Co zajišťují EURL?

EURL poskytují podporu národním referenčním laboratořím za účelem sdílení osvědčených postupů a sladění ze strany členských států na dobrovolném základě v oblasti diagnostiky, metod testování, používání některých testů pro jednotný přístup v surveillance, oznamování a hlášení nálezů a přeshraničních hrozeb ze strany členských států.

EURL odpovídají za koordinaci sítě národních referenčních laboratoří, zejména v těchto oblastech: referenční diagnostika, včetně zkušebních protokolů; zdroje referenčních materiálů; externí hodnocení kvality; vědecké poradenství a technická pomoc; spolupráce a výzkum; monitorování, varovná hlášení a podpora při reakci na epidemie a ohniska nálezů, včetně nových přenosných nemocí a patogenních bakterií a virů; školení a odborná příprava; koordinace a komunikace.

Síť EURL provozuje a koordinuje Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) ve spolupráci s referenčními laboratořemi Světové zdravotnické organizace (WHO). Struktura řízení této sítě zahrnuje spolupráci a koordinaci se stávajícími národními a regionálními referenčními laboratořemi a odbornými sítěmi.

Působnost EURL jmenovaných na základě výsledků veřejného výběrového řízení, je časově omezená na minimální dobu čtyř let a bude pravidelně přezkoumávána. Mandát již určených EURL bude 7 let.

EURL musí splňovat následující obecné požadavky:

- a) musí být nestranné a nesmí se nacházet v žádném střetu zájmů, a zejména ne v situaci, která by mohla přímo nebo nepřímo ovlivnit nestrannost jejich profesního jednání při plnění jejich povinností jakožto referenčních laboratoří EU;
- b) musí mít adekvátně kvalifikované pracovníky, kteří mají odpovídající odbornou přípravu v oblasti své působnosti, nebo k ní mají smluvní přístup;
- c) musí mít infrastrukturu, vybavení a produkty nezbytné k provádění úkolů, které jim byly přiděleny, nebo k nim mít přístup;
- d) zajišťují, aby jejich pracovníci a všichni smluvní pracovníci měli dobrou znalost mezinárodních norem a postupů a aby byl při jejich práci zohledňován nejnovější vývoj ve výzkumu na vnitrostátní, unijní a mezinárodní úrovni;
- e) musí mít potřebné vybavení pro provádění úkolů v mimořádných situacích nebo k němu mít přístup;
- f) je-li to relevantní, musí být vybaveny tak, aby splňovaly příslušné normy biologické bezpečnosti. Referenční laboratoře EU musí být rovněž akreditovány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 765/2008.

Základními legislativními podklady pro zřízení EURL jsou:

- NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2022/2371 ze dne 23. listopadu 2022 o vážných přeshraničních zdravotních hrozbách a o zrušení rozhodnutí č. 1082/2013/EU,
 - Článek 15 – Referenční laboratoře EU
- NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2022/2370 ze dne 23. listopadu 2022, kterým se mění nařízení (ES) č. 851/2004 o zřízení Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí
 - Článek 5 – Provoz specializovaných sítí dozoru a činnost v sítích
 - Článek 11 – Podpora mezinárodní připravenosti a reakce v terénu

Pro které oblasti již byly EURL zřízeny?

V předcházejícím období bylo jmenováno již deset EURL pro různé oblasti.

Šest EURL bylo jmenováno v březnu 2024 („PROVÁDĚCÍ NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) 2024/892 ze dne 22. března 2024, kterým se určují referenční laboratoře Evropské unie pro některé konkrétní oblasti veřejného zdraví“)

- Referenční laboratoř EU v oblasti veřejného zdraví pro ANTIMIKROBIÁLNÍ REZISTENCI (AMR) U BAKTERIÍ
- Referenční laboratoř EU v oblasti veřejného zdraví pro VIROVÉ PATOGENY PŘENÁŠENÉ VEKTORY
- Referenční laboratoř EU v oblasti veřejného zdraví pro NOVĚ SE OBJEVUJÍCÍ VIROVÉ PATOGENY PŘENÁŠENÉ HLODAVCI A ZOONOTICKÉ VIROVÉ PATOGENY
- Referenční laboratoř EU v oblasti veřejného zdraví pro VYSOCE RIZIKOVÉ, NOVĚ SE OBJEVUJÍCÍ A ZOONOTICKÉ BAKTERIÁLNÍ PATOGENY
- Referenční laboratoř EU v oblasti veřejného zdraví pro BAKTERIE RODU *LEGIONELLA*
- Referenční laboratoř EU v oblasti veřejného zdraví pro ZÁŠKRT A ČERNÝ KAŠEL

Další tři EURL byly ustanoveny v listopadu 2024 (PROVÁDĚCÍ NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) 2024/2959 ze dne 29. listopadu 2024, kterým se určují referenční laboratoře Evropské unie v oblasti veřejného zdraví pro bakterie přenášené potravinami a vodou, pro střevní parazity a prvoky přenášené potravinami, vodou a vektory a pro viry přenášené potravinami a vodou)

- Referenční laboratoř EU v oblasti veřejného zdraví pro BAKTERIE PŘENÁŠENÉ POTRAVINAMI A VODOU
- Referenční laboratoř EU v oblasti veřejného zdraví pro STŘEVNÍ PARAZITY A PRVOKY PŘENÁŠENÉ POTRAVINAMI, VODOU A VEKTORY
- Referenční laboratoř EU v oblasti veřejného zdraví pro VIRY PŘENÁŠENÉ POTRAVINAMI A VODOU

Desátá v pořadí EURL byla ustanovena v prosinci 2025 (PROVÁDĚCÍ NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) 2025/2537 ze dne 16. prosince 2025, kterým se určuje referenční laboratoř Evropské unie v oblasti veřejného zdraví pro respirační viry

- Referenční laboratoř EU v oblasti veřejného zdraví pro RESPIRAČNÍ VIRY

Současné výzvy k přihlášení na další čtyři EURLs

Evropská komise dne 11. března 2026 vyhlásila další čtyři nové výzvy k předkládání žádostí týkající se referenčních laboratoří EU pro veřejné zdraví pro

- *Clostridioides difficile*
- Sexuálně přenosné bakterie
- *Mycobacteria*
- Invazivní bakterie

Zájemci z řad laboratoří veřejného zdraví v členských státech EU a zemích EHP, které se účastní programu EU4Health, mohou podat žádosti nejpozději ve středu **19. srpna 2026 ve 12:00 hodin (v poledne)** středoevropského letního času.

Kdo jsou protějšky EURL v členských zemích EU?

EURL spolupracují s odborníky v členských zemích EU/EHP, kteří působí zejména v národních, případně regionálních institucích v oblasti veřejného zdraví se zaměřením na infekční nemoci. Jedná se zejména o odborníky v národních referenčních laboratořích pro příslušné oblasti/ patogeny a další spolupracovníky sdružené v evropských odborných sítích pro laboratoře a surveillance infekčních nemocí, nominované pro spolupráci s ECDC jako národní kontaktní místa (National Focal Points) anebo operační kontaktní místa (Operational Contact Points), zejména Operational Contact Points for Microbiology - pro příslušné patogeny/nemoci/skupiny nemocí.

Dokumenty, web SZÚ:

- Referenční laboratoře EU (EURL) v oblasti veřejného zdraví –obecné informace – web SZÚ
- Přehled již stanovených Referenčních laboratoří EU-tabulka (stav ke dni 20.3.2026) – web SZÚ
- Referenční laboratoře EU pro veřejné zdraví (EURLs) – výzva k podávání žádostí pro rok 2026– web SZÚ

Zdroje:

- European Commission, EU Reference Laboratories for public health – 2026 calls for applications, https://health.ec.europa.eu/consultations/eu-reference-laboratories-public-health-2026-calls-applications_en
- ECDC, Calls for new EU Reference Laboratories for public health in four fields are now open, 11. března 2026, <https://www.ecdc.europa.eu/en/news-events/calls-new-eu-reference-laboratories-public-health-four-fields-are-now-open>
- ECDC, EU Reference Laboratories for public health, <https://www.ecdc.europa.eu/en/microbiology/european-reference-laboratories>
- ECDC, Establishment of EU Reference Laboratories for public health in Europe, <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/establishment-eu-reference-laboratories-public-health-europe>
- Evropská Unie, EUR-Lex, NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2022/2371 ze dne 23. listopadu 2022 o vážných přeshraničních zdravotních hrozbách a o zrušení rozhodnutí č. 1082/2013/EU, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022R2371>
- Evropská Unie, EUR-Lex, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2370 ze dne 23. listopadu 2022, kterým se mění nařízení (ES) č. 851/2004 o zřízení Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2370/oj?locale=cs>